

Σύστημα Άμεσης Δημοκρατίας

Δίκτυο «ΠΕΡΙΚΛΗΣ»

«Απάντων γὰρ αὐτὸς πεποιήκειν οὐ δῆμος κύριον, καὶ πάντα διοικείται ψηφίσμασιν καὶ δικαστηρίοις, ἐν οἷς ὁ δῆμος ἐστὶν ὁ κρατὼν. Καὶ γὰρ αὐτὴς βουλὴς κρίσεις εἰς τὸν δῆμον ἐληλύθασιν. καὶ τοῦτο δοκοῦσι ποιεῖν ὀρθῶς ἐνδιαφθορώτεροι γὰρ ὀλίγοι τῶν πολλῶν εἰσὶν καὶ κέρδει καὶ χάρισιν».

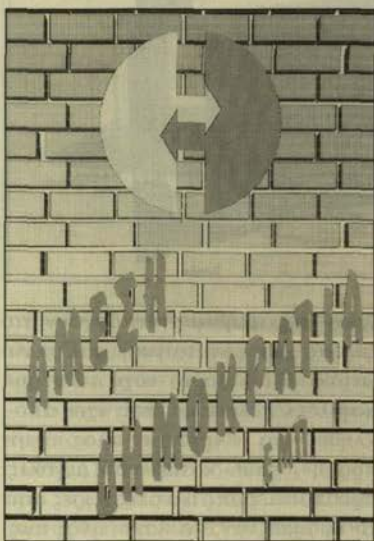
(Αριστοτέλης)

«Διότι ὁ δῆμος ὁ ἐγίνε ὁ ἴδιος κύριος τῶν πάντων, καὶ μετὰ τα ψηφίσματα καὶ τὰ δικαστήρια στα οποία ὁ δῆμος κατέχει τὴν ἐξουσία, διοικεῖ τὰ πάντα. Διότι καὶ οἱ αποφάσεις που ἦταν ἀρροδιότητα τῆς Βουλῆς, περιήλθον στο δῆμο. Καὶ τοῦτο φαίνεται νὰ εἶναι ὀρθή πράξη, διότι τὰ κέρδη καὶ οἱ χάριτες διαφθερίζουν ἐνκολότερα τοὺς λίγους παρὰ τοὺς πολλοὺς».

Στις 9 Δεκεμβρίου στὴν αἴθουσα Τελετῶν τοῦ Ε.Μ.Π. ἐγίνε ἡ πρώτη παρουσίαση ἐνὸς πρωτότυπου καὶ πολὺ ἐνδιαφέροντος ἐρευνητικοῦ προγράμματος τῆς Ευρωπαϊκῆς Ἑνώσεως, στο ὁποῖο συμμετέχουν τὸ Εργαστήριο Μέσων καὶ Επικοινωνίας τοῦ ΕΜΠ καὶ οἱ δῆμοι Ἀργοστολίου ἀπὸ τὴν Ελλάδα, St. Briena ἀπὸ τὴν Γαλλία καὶ Στροβόλου ἀπὸ τὴν Κύπρο. Πρόκειται γιὰ τὴν Ἄμεση Δημοκρατία πρόγραμμα MED - URBS, ἐργο DIADEM, δίκτυο Περιελῆς).

Στὴ συνέχεια παραθέτουμε ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸ ἐνδιαφέρον ἐντυπο ὕλικο που διανεμήθηκε κατὰ τὴν παρουσίαση τοῦ προγράμματος.

«Ἡ δημοκρατία εἶναι μία ἐννοία που ἐδῶ καὶ 2500 χρόνια προκαλεῖ ἐντονες συζητήσεις. Ὁ τίτλος «Δημοκρατία» δὲν καλύφθηκε ποτὲ ἀπὸ κάποιου εἶδους πατέντα καὶ ἐτοίμῃ ἡ κάθε κυβέρνηση μπορεῖ νὰ τὸν οικειοποιηθεῖ καὶ νὰ τὸν κρεμάσει ἄλλοτε ἐπιδεικτικὰ καὶ ἄλλοτε κυριολεκτικὰ, στὴν μετωπίδα τῶν καταστημάτων τῆς. Ακριβῶς ἐπειδὴ ἡ

Δημοκρατία εἶναι μία ζωντανή ἐννοία 2.500 ἐτῶν, τὸ περιεχόμενό τῆς ἔχει ἐπανελημμένως ἀλλάξει ὅσον ἀφορὰ τὶς καταστατικὲς λεπτομέρειές τῆς (καὶ μάλιστα μετὰ τὴν συχνότητα μεταβολῆς τῶν Δημοκρατικῶν Συνταγμάτων).

Ἡ ἱστορικὴ εξέταση τοῦ θέματος εἶναι πολὺ ἐνδιαφέρουσα καὶ ἔχει γίνε διεξοδικὰ ἀπὸ τοὺς ἀρμόδιους ἐπιστημονικοὺς κλάδους. Οἱ πολιτικὲς ἐπιστῆμες ἔχουν ἀναλύσει ἐν ἐκτάσει τόσο τὴν δυναμική, ὅσο καὶ τὶς ἀδυναμίες τοῦ Δημοκρατικοῦ πολιτεύματος καὶ ὅπως εἶναι φυσικὸ δὲν ὑπάρχει καταστατικὸ πόρισμα, ἀφοῦ ἡ Δημοκρατία δὲν ταυτίζεται μετὰ τὴν διακυβέρνηση ἀλλὰ εἶναι τρόπος διακυβέρνησης. Καὶ μάλιστα γιὰ ἀρκετοὺς ὅχι ὁ καλύτερος.

Κάνοντας κατὰ τὴν μόδα τῆς ἐποχῆς ἓνα Gallop (διαχρονικὸ) διαπιστώνουμε ὅτι πράγματι οἱ ἀπόψεις εἶναι δισπόμενες.

Ἔτσι ἀρχίζοντας ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους Ἀθηναίους, στὴν ἐρώτηση «ποία ἡ γνώμη σας γιὰ τὴν Δημοκρατία» ὁ Πλάτων ἀπαντᾷ,

— Ἐνας γοητευτικὸς τρόπος δια-

κυβερνήσεως, γεμάτος ἀσυμφωνίες, που διανέμει ἓνα εἶδος ἰσότητος ὁμοίως σὲ ἴσους καὶ μὴ ἴσους...

Ὁ Ἀριστοτέλης υποστηρίζει ὅτι:

— Ξεκίνησε ἀπὸ τὴν σκέψη πως ἀνὸς ἄνθρωποι εἶναι ἴσοι ἀπὸ κάθε ἀποψη τότε εἶναι καὶ ἀπόλυτα ἴσοι.

ἐνὸς ὁ Πολύβιος πολὺ ἀργότερα ἀπάντησε ὅτι

— Εἶναι τὸ προσφιλέστατο τῶν ὀνομάτων ἀλλὰ ἡ χειρότερη ἀπὸ τὶς πραγματικότητες ἡ ἡγεμονία τοῦ ὄχλου.

Σε νεότερες... ἐποχές ὁ συγγραφέας τοῦ «Λεβιάθαν» (Thomas Hobbes 17ος αἰώνας) ἔχει τὴν ἀποψη πως

— (Ἡ Δημοκρατία) δὲν εἶναι παρὰ μία Ἀριστοκρατία ρητόρων...

ὁ Thomas Carlisle (18ος αἰώνας)

— Ἀπὸ τὴν φύση τῆς, μία αυτοκαταρρομένη ἐπιχείρηση: τὸ καθαρό ὑπόλοιπο χρήσεως γίνεται μετὰ τὰ χρόνια μηδενικό.

Ὁ Βενιαμίν Ντισραέλι (πρῶνις πρωθυπουργὸς τῆς Ἀγγλίας)

— Ἡ μοιραία κοροϊδία.

Γιὰ τὸν Βίκτωρ Ουγκῶ

— Τὸ κλίμα τοῦ πολιτισμοῦ. (Δὲν διευκρινίζει ἀνὸς εἶναι στραβὸ ἢ ὄχι)

ὁ 3ος Πρόεδρος τῶν ΗΠΑ Θωμάς Τζέφερσον λέει

— Ὁ μόνος τρόπος διακυβερνήσεως που δὲν εἶναι ἐξωτερικὰ σὲ ἀνοιχτὸ ἢ μυστικὸ πόλεμο μετὰ τὰ δικαιώματα τῆς ἀνθρωπότη-
τας.

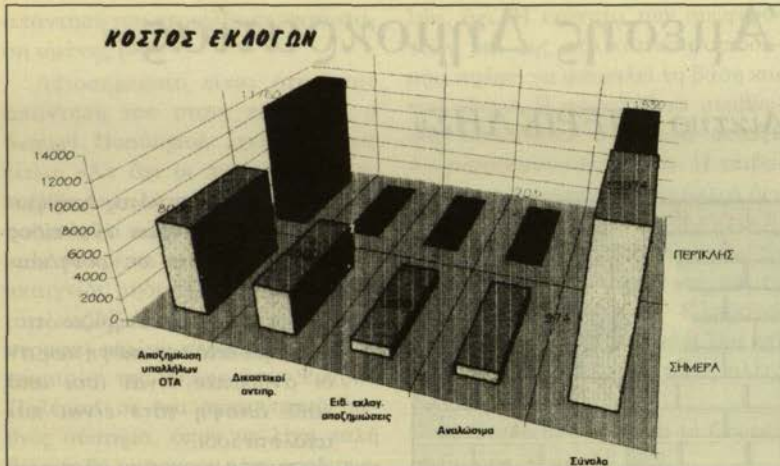
ὁ Immanuel Kant

— Δεσποτισμὸς, ἐγκαθιδρύει μία ἐκτελεστικὴ ἐξουσία ἐναντίον τῆς γενικῆς θελήσεως.

ὁ Pierre Proudhon

— Τίποτα ἄλλο ἀπὸ συνταγματικὰ ἀνθαίρετη ἐξουσία που διαδέχθηκε μία ἄλλη συνταγματικὰ ἀνθαίρετη ἐξουσία.

ΚΟΣΤΟΣ ΕΚΛΟΓΩΝ

ο Μπερνάρ Σω

- υποκαθιστά την εκλογή από πολλούς ανίκανους προς διορισμό, με λίγους διεφθαρμένους.

Ο Όσκαρ Ουάιλντ

- Το γκλόπιασμα των ανθρώπων, από τους ανθρώπους, για τους ανθρώπους (παράφραση της γνωστής φράσης του Λίνκολν)

Ενώ ο Ουίνστον Τσόρτσιλ σαν πολιτικός

- Ο χειρότερος τρόπος διακυβέρνησης, εξαιρείσει όλων των άλλων τρόπων που έχουν δοκιμαστεί από καιρού εις καιρόν.

ο Ανρί Μπεργκσόν

- Η Δημοκρατία είναι ευαγγελική κατ' ουσίαν η κινητήρια δύναμή της είναι η αγάπη

ο Νικολάι Λένιν

- Μια πολιτεία που αναγνωρίζει την υποτέλεια της μειοψηφίας στην πλειοψηφία, δηλαδή, ένας οργανισμός για την συστηματική χρήση βίας από την μία τάξη ενάντια στην άλλη, από ένα μέρος του πληθυσμού ενάντια στο άλλο.

και ο Ανόν

- Ένα πολιτικό σύστημα που μπορεί να αντιμετωπίσει την αλήθεια για τον εαυτό του αλλά παρά ταύτα να επιζήσει.

Γενικά από τα παραπάνω φαίνεται σε πρώτη ματιά πως η Δημοκρατία σαν πολίτευμα δεν χαιρεί ιδιαίτερης εκτίμησης. Εδώ βέβαια θα πρέπει να ξαναθυμηθεί κανείς τον Ντισραέλι που υποστηρίζει πως ενα-

ντίον της αλήθειας «υπάρχουν τα ψέματα και η στατιστική...». Για να κατακτηθεί αυτό το «όχι πολύ δημοφιλές» πολίτευμα που έχει αποκληθεί και «Χριστιανισμός στην πράξη», έχουν καταβληθεί μεγάλες προσπάθειες από όλες τις χώρες που το εφαρμόζουν, το κακό είναι πως όλοι σχεδόν πιστεύουν ακόμα ότι την καλύτερη Δημοκρατία την έχουν... οι άλλοι.

Εκείνο που στις σημερινές μορφές Δημοκρατίας έχει σίγουρα χαθεί (με την άδεια της αστυνομίας) είναι η Αμεσότητα. Η Δημοκρατία που εφαρμόστηκε τον 5ο αιώνα π.Χ. στην αρχαία Αθήνα έχασε το χαρακτηριστικό της αμεσότητας όταν εφαρμόστηκε σε μεγάλα σύνολα πληθυσμών. Οι λόγοι ήταν πολλοί, η κύρια όμως αιτία εφαρμογής της γνωστής μας έμμεσης (ή αντιπροσωπευτικής ή κοινοβουλευτικής) Δημοκρατίας που εκφράστηκε μέσα από διάφορα συστήματα αντιπροσώπευσης, είναι (εξαιρώντας πάντα την προσπάθεια διατήρησης της εξουσίας σε όσο γίνεται μικρότερες ομάδες) η «τεχνική» αδυναμία σύγκλησης της «Εκκλησίας του Δήμου» συχνά λόγω κόστους. Όλοι ξέρουμε τι στοιχίζουν οι εκλογές.

Το Δίκτυο ΠΕΡΙΚΛΗΣ (που χρηματοδοτείται εν μέρει από το πρόγραμμα MED - URS της Ε.Ε.) αφορά στην πιλοτική εφαρμογή της Άμεσης Δημοκρατίας σε επίπεδο Δήμων. Πρόκειται για μία υλοποίηση των σχετικών μελετών που έχουν γίνει

και από τις οποίες προκύπτει ότι σήμερα υπάρχει η δυνατότητα να ξαναποκτήσει η Δημοκρατία την χαμένη της Αμεσότητα.

Οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές μοιάζει σήμερα να είναι η πανάκεια για κάθε είδους πρόβλημα με πολύπλοκους υπολογισμούς ή μεγάλο αριθμό δεδομένων. Ακόμα κυριαρχεί η άποψη πως η επίδραση των Η/Υ στην διοίκηση μόνο θετικά αποτελέσματα μπορεί να έχει.

Η αλήθεια είναι λίγο διαφορετική. Όπως ανακαλύφθηκε από μελέτες που έγιναν στο Τεχνολογικό Ινστιτούτο της Μασαχουσέτης, το γνωστό Μ.Ι.Τ, οι Η/Υ δρουν σαν ενισχυτές δομής όταν εισαχθούν σε έναν οργανισμό. Έτσι ένας κακοδιοικούμενος οργανισμός, μετά την εισαγωγή των Η/Υ στη δομή του, δείχνει χειρότερα αποτελέσματα από πριν, ενώ ένας καλοδιοικούμενος πολύ καλύτερα. Κάτι ανάλογο αναμένεται να προκύψει και στην περίπτωση της Δημοκρατίας. Όμως είναι πολύ σημαντικό να έχει κανείς τη δυνατότητα διερεύνησης της υγείας της Δημοκρατίας.

Η ανάπτυξη του δικτύου με το κωδικό όνομα ΠΕΡΙΚΛΗΣ προβλέπεται να αρχίσει πολύ σύντομα. Ο Δήμος Αργοστολίου (με πρωτοβουλία του Δημάρχου Α. Καλαφάτη) είναι ο πρώτος σε πανευρωπαϊκό επίπεδο που έχει εγκρίνει την εφαρμογή του προγράμματος στην περιοχή του και συνεργάζεται με το ΕΜΠ. Το ίδιο συνέβη κατόπιν με τον Δήμο του Saint Briec της Γαλλίας και τον Δήμο Στροβόλου της Κύπρου. Το πρόγραμμα ΠΕΡΙΚΛΗΣ υποβλήθηκε και χρηματοδοτείται με ποσοστό 65% από το κοινοτικό πρόγραμμα MED - URS.

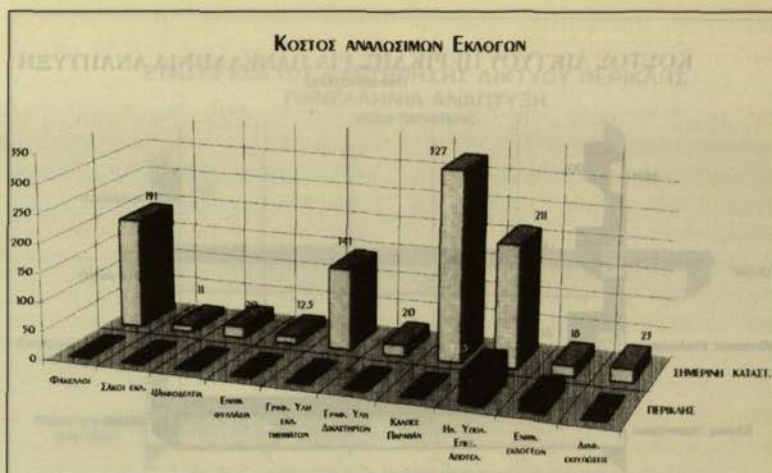
Ήδη η «Μονάδα Επικοινωνίας» του ΕΜΠ (λειτουργεί στα πλαίσια του τομέα πληροφορικής) έχει ξεκινήσει την μελέτη εφαρμογής του δικτύου και την υλοποίηση της τεχνικής υποδομής του. Η σημασία που δίνει το ΕΜΠ σε αυτό το πρόγραμμα φαίνεται από την ενεργό ανάμιξη σε όλες τις φάσεις του, του Πρίττανη κ. Ν. Μαρκάτου.

Η ιδέα του ΠΕΡΙΚΛΗ ξεκίνησε από τις μελέτες που εκτελέστηκαν στην μονάδα επικοινωνίας από τον κ. Γ. Καμπουράκη και τον επικοινωνιολόγο κ. Μάριο Νόττα.

Σύντομα η εσωτερική κοινοποίηση των μελετών βρήκε απήχηση στα όργανα του ΕΜΠ και την απαιτούμενη υποστήριξη (από τον Πρύτανη και τους καθ. Χ. Χαλκιά και Μαν. Πρωτονοτάριο, Ε. Καγιάφα, Β. Λούμο) για τη συνέχειά της. Με την μεθοδικότητα που τους διακρίνει, οι άνθρωποι του ΕΜΠ διεύθυναν πολύ σύντομα την αρχική ομάδα με φορείς και ειδικούς επιστήμονες, όπως το ΕΚΕΠ (Ελληνικό Κέντρο Επικοινωνίας), ο Καθ. Πολιτικής Επικοινωνίας του Παν. Αθην. κ. Ι. Μεταξάς, ο Καθ. Επικοινωνίας του Παν. της ΟΤΤΑΒΑ κ. Κ. Γουλιάμο, ο Καθ. Επικ. του Παν. Κολούμπια κ. Δ. Γέμελος και ο Καθ. Επικ. κ. Β. Δελγιάννης και ο Λέκτορας πολιτικής Επικ. αλλά και απόλυτα εξειδικευμένο την διαχείριση των ΜΜΕ κ. Μανώλης Χαιρετάκης. Με την σύνθεση αυτή, ο ομάδα έχει τη δυνατότητα να ελέγχει το θέμα τόσο από τεχνική όσο και κοινωνικοπολιτική άποψη.

Η σχεδίαση του δικτύου είναι αρκετά πολύπλοκη υπόθεση αφού θα πρέπει να διασφαλισθούν οι βασικές προϋποθέσεις που κάνουν αδιάβλητη την κατάθεση της γνώμης του πολίτη χωρίς όμως να παραβιάζεται το απόρρητο της επιλογής του. Για την λύση αυτών των προβλημάτων χρησιμοποιούνται μέθοδοι τεχνολογίας αιχμής, οι οποίες όμως είναι προσιτές και δεν είναι κοστοβόρες. Ειδική μέριμνα έχει ληφθεί στην σχεδίαση των περιπτέρων ώστε να εξυπηρετούν και τα άτομα με ειδικές ανάγκες, ενώ η ένταξή τους στο χώρο γίνεται με οικολογικά κριτήρια.

Ο πολίτης δεν χρειάζεται να έχει ιδιαίτερες γνώσεις για να επικοινωνήσει με το σύστημα δεδομένου ότι οι χειρισμοί περιορίζονται στο άγγιγμα της ειδικής οθόνης με το δάκτυλο. Ακόμα όμως και τα άτομα που στερούνται αυτής της δυνατότητας δεν χάνουν την δυνατότητα

συμμετοχής στην ψηφοφορία ή τις άλλες δυνατότητες ενημέρωσης που παρέχει το σύστημα.

Το σύστημα Άμεσης Δημοκρατίας που θα υλοποιηθεί στο δίκτυο ΠΕΡΙΚΛΗΣ δίνει ιδιαίτερη βαρύτητα στην εξάσκηση των πολιτικών άμεσης δράσης (κατά την άποψη της σύγχρονης πολιτικής επιστήμης) δηλαδή

- της Πρωτοβουλίας (ομάδες πολιτών καταθέτουν ζητήματα προς ψήφιση)
- του Δημοψηφίσματος (δεσμευτικού ή συμβουλευτικού)
- και της Ανάκλησης (διορθωτική δράση του εκλογικού σώματος σχετικά με προηγούμενη απόφασή του, που αφορά πρόσωπα ή διαδικασίες).

Ο πολίτης έχει την δυνατότητα να καταθέσει την μοναδική επιλογή του στο δίκτυο ΠΕΡΙΚΛΗΣ πάνω στα θέματα που

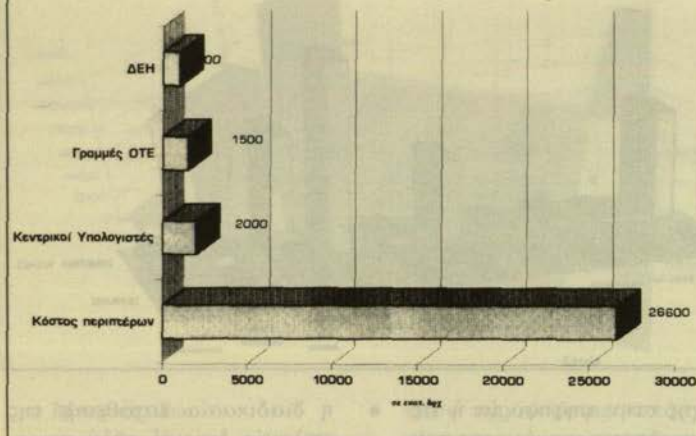
- έχουν επιλεγεί από τον Δήμο
- έχουν επιλεγεί από ομάδα πολιτών και έχουν υποστηριχθεί από ένα ποσοστό των πολιτών της κοινότητας (προαποφασισμένο με ψηφοφορία).
- επιλέγονται αυτόματα από το σύστημα και αφορούν είτε το ίδιο το δίκτυο, είτε προβλήματα που έχουν διαγνωσθεί από το δίκτυο και αφορούν όλη την κοινότητα.
- Η σημαντική διαφοροποίηση εδώ από τις γνωστές μας «εκλογές» είναι

- η διαδικασία κατάθεσης της επιλογής διαρκεί πολύ περισσότερο από μία ημέρα (σε μερικές περιπτώσεις μπορεί και δύο εβδομάδες και σχεδόν για όλο το 24ωρο).
- δεν υπάρχουν γραφειοκρατικές διατυπώσεις, αν και καλύπτονται όλες οι απαιτήσεις μιας υποχρεωτικής ψηφοφορίας (αν το σύστημα υιοθετηθεί επίσημα).
- δεν υπάρχει δυνατότητα νοθείας ούτε πλαστοπροσωπίας αλλά ταυτόχρονα διασφαλίζεται η μυστικότητα της επιλογής - ψήφου (ο πολίτης δεν καταθέτει το όνομά του ούτε κάτι άλλο που να οδηγεί στην κατάλυση της μυστικότητας της επιλογής του).
- δεν υπάρχει ειδική πρόσκληση ή προκήρυξη, δεδομένου ότι το δίκτυο λειτουργεί συνέχεια με νέα θέματα.

Είναι προφανές ότι τα αποτελέσματα για κάθε θέμα υπολογίζονται άμεσα μετά τη λήξη της προθεσμίας κατάθεσης γνώμης γι' αυτό το θέμα και μάλιστα κατά κατηγορία πολιτών (άνδρες, γυναίκες, ηλικίες κ.λπ.), δίνοντας έτσι πολύ καλή εικόνα για το τι γνωμοδοτεί η «Εκκλησία του Δήμου». Η ενεργοποίηση της διαδικασίας εξαγωγής των αποτελεσμάτων γίνεται με την κατάθεση των κλειδαριθμών των ομάδων που ενέχονται ή επηρεάζονται από την ψηφοφορία (Κόμματα,

ΚΟΣΤΟΣ ΔΙΚΤΥΟΥ ΠΕΡΙΚΛΗΣ ΓΙΑ ΠΑΝΕΛΛΑΗΝΙΑ ΑΝΑΓΚΗ

(7000 ΠΕΡΙΠΤΕΡΑ)

Συνδυασμοί τοπικών αρχόντων, ομάδες πρωτοβουλίας, Επιχειρηματικές ομάδες, Σύλλογοι κ.λπ.)

Τα περίπτερα του δικτύου (κόμβοι), μέσα στα οποία φιλοξενούνται τα μηχανήματα και ένας πολίτης κάθε φορά, μπορούν να τοποθετηθούν σε σημεία του Δήμου, ώστε να είναι προσπελάσιμα εύκολα. Το δίκτυο έχει τη δυνατότητα να ελέγχει τον φόρτο πολιτών που εξυπηρετεί και να προτείνει τη δημιουργία νέων κόμβων (αριθμητικά και γεωγραφικά), ώστε οι χρόνοι αναμονής των πολιτών να είναι σύμφωνα με τις ΔΙΚΕΣ τους επιλογές και για αυτό το ζήτημα.

Όμως στην Άμεση Δημοκρατία οι εκλογές δεν ήταν ποτέ τόσο σημαντικές όσο τουλάχιστον σήμερα πιστεύουμε, αρκεί να θυμηθούμε ότι οι άρχοντες στην Αθήνα του Περικλή, εκτός λίγων εξαιρέσεων (ισόβιοι άρχοντες, στρατηγοί κ.λπ.) αναδεικνύονταν με κλήρο... Από τον Ηρόδοτο μέχρι τον Αριστοτέλη θεωρούσαν ότι οι εκλογές είναι θεσμός Αριστοκρατικός. Σήμερα τα πράγματα έχουν αλλάξει, αλλά η βασική διαδικασία της συν-ζήτησης και της συν-απόφασης είναι ένα απωλεσθέν ζητούμενο.

Σε δεύτερη φάση του προγράμματος και εφόσον βρεθούν οι απαιτούμενοι πόροι, προβλέπεται η ανάπτυξη των ειδικών περιπτέρων,

κόμβων ενημέρωσης, που θα λειτουργούν παράλληλα με τους κόμβους κατάθεσης γνώμης.

Στους κόμβους ενημέρωσης θα γίνει χρήση της τεχνικής δικτύου MULTIMEDIA, ενώ στην τελική τους φάση οι κόμβοι ενημέρωσης θα δίνουν την δυνατότητα «άμεσης και συνεχούς συζήτησης» μεταξύ των πολιτών, υλοποιώντας έτσι την γενικευμένη εκκλησία του Δήμου. (Θα μπορούσε κάποιος να σκεφτεί ένα «πηγαδάκι» που υποστηρίζεται από την τεχνολογία δεν θα εντοπίζεται στην Ομόνοια ή στο Ζάππειο, αλλά σε όλο τον Δήμο Αθηναίων ή γιατί όχι, την Ευρώπη...). Αυτό το δεύτερο μέρος είναι κατά την άποψη των εμπνευστών του συστήματος, κ.κ. Γ. Καμπουράκη και Ν. Νόττα, το πιο σημαντικό γιατί ουσιαστικά είναι εκείνο που δημιουργεί την αμεσότητα εντατικοποιώντας την συμμετοχή.

Ένα πολύ ενδιαφέρον επακόλουθο της πιλοτικής εφαρμογής του δικτύου ΠΕΡΙΚΛΗΣ θα είναι η υπάρχουσα τεχνολογία και μπορεί να γίνει σε πολύ μικρό σχετικά χρονικό διάστημα. Το αναμενόμενο κέρδος από την άμεση συχνή και έντονη συμμετοχή του πολίτη στο σύστημα είναι πολύ μεγαλύτερο από την αρχική δαπάνη εγκαταστάσεως και την μικρή ετήσια δαπάνη συντήρησής του.

Το δίκτυο μπορεί να αποτελέσει ένα μέσον εκπαίδευσης των νέων πολιτών αλλά και μεταεκπαίδευσης των βετεράνων.

Με αυτόν τον τρόπο είναι πιθανό να αποχαρακτηριστεί η Δημοκρατία σαν το πολίτευμα που

«τείνει να ισομοιάσει την υπευθυνότητα, ραντίζοντας με αυτήν την λίγη «υπευθυνότητα» όλον τον πληθυσμό, και όπου κατά συνέπεια καθένας γίνεται ανεύθυνος».

(Θωμάς Έλιοτ)

Το Εργαστήριο Επικοινωνίας και Μέσων του Εθνικού Μετσοβίου Πολυτεχνείου (πρώην Μονάδα Επικοινωνίας) δημιουργήθηκε το 1992 μετά από πρόταση των ιδρυτικών μελών του στον πρύτανη καθ. Νίκο Μαρκάτο, που πρόταξε την ανάγκη δημιουργίας μίας εκπαιδευτικής και ερευνητικής δραστηριότητας που - διεπιστημονικώς - θα εξέταζε θέματα Επικοινωνίας και Τεχνολογίας.

Η συγκυρία και η άναρχη έκρηξη του Ελληνικού Επικοινωνιακού περιβάλλοντος δικαιώσε την ακαδημαϊκή αυτή αναζήτηση.

Επί του παρόντος, το Ε.Ε.&Μ. συνεργάζεται με εκπαιδευτικά ιδρύματα αλλά και ραδιοτηλεοπτικούς και τεχνολογικούς Οργανισμούς, στην προσπάθειά του είτε να διερευνήσει, είτε να εφαρμόσει με καινές μεθόδους, θέματα και ευρήματα των Τεχνολογικών και Επικοινωνιακών Επιστημών.

Μέλη του Ε.Ε.&Μ. είναι οι:

Ελευθέριος Καγιάφας (Αναπληρωτής Καθηγητής), **Βασίλης Λούμος** (Επίκουρος Καθηγητής), **Γιώργος Καμπουράκης** (Επιστημονικός Συνεργάτης), **Μάριος Νόττας** (Επιστημονικός Ερευνητής - Σύμβουλος), **Κεράλ Πεκμετζή** (Αναπληρωτής Καθηγητής), **Τίμος Σελής** (Αναπληρωτής Καθηγητής), **Ιωάννης Τσατσάκης** (Επιστημονικός Ερευνητής).

Ο Πρύτανης ΕΜΠ κ. Ν. Μαρκάτος παρουσιάζοντας το πρόγραμμα και τους ερευνητές ανέφερε τα εξής:

«Πριν από ένα περίπου χρόνο, παρουσιάστηκαν στο γραφείο μου ο Γιώργος Καμπουράκης και ο Μά-

ριος Νόττας για να μου ζητήσουν την υποστήριξή μου για το δίκτυο Περικλής. Επρόκειτο όπως μου εξήγησαν για την εφαρμογή μιας πανάρχαιας συνταγής Δημοκρατίας που θα εφαρμοζόταν με τη βοήθεια της σύγχρονης τεχνολογίας υλικού λογισμικού και δικτύων, αρχικά σε επίπεδο τοπικής αυτοδιοίκησης με εκπαιδευτικό χαρακτήρα.

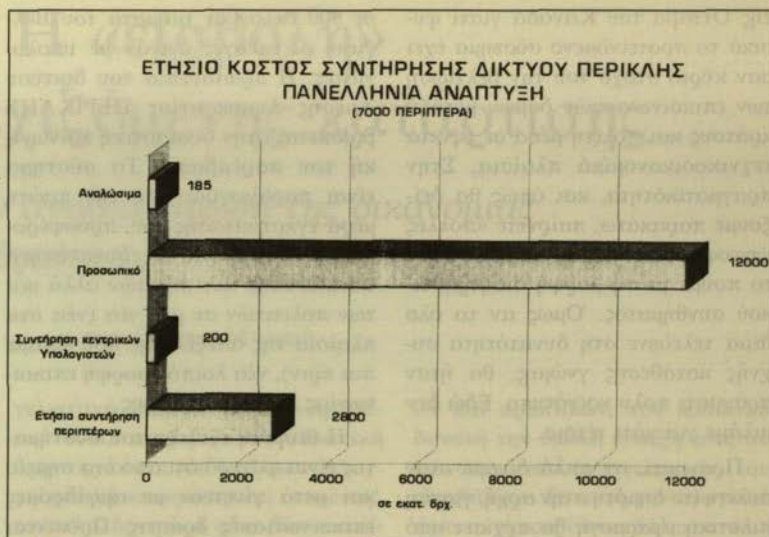
Ο στόχος θα ήταν η εκπαίδευση των πολιτών και των δημοτικών αρχόντων στις αρχές της δημοκρατίας.

Πάγια αρχή της Πρυτανείας, από τότε που την ανέλαβε ο υποφαινόμενος, είναι η στήριξη και διεύρυνση των ερευνητικών προγραμμάτων. Η αρχή αυτή έχει σημαντικά αυξήσει την παραγωγικότητα των ερευνητών του ιδρύματος, πράγμα που αντικατοπτρίζεται στην έντονη και αποτελεσματική συμμετοχή του ΕΜΠ στα ευρωπαϊκά ερευνητικά προγράμματα.

Από τη άποψη αυτή, το αίτημα των ερευνητών Καμπουράκη και Νόττα δεν παρουσίαζε κάποια ιδιαιτερότητα, αφού μάλιστα υποστηριζόταν από καθηγητές του διαμετρήματος Χαλκιά και Πρωτονοτάριου, αλλά και των νεότερων Καγιάφα και Λούμου. Έτσι ζήτησα από τον Δήμαρχο Αργοστολίου να εξετάσει το θέμα με το συμβούλιό του και πράγματι υπήρξε ομόφωνη απόφαση υιοθέτησης του δικτύου Περικλής από το Αργοστόλι.

Με τη συνεργασία του δήμου Στροβόλου Κύπρου και του δήμου του St. Brieuc το δίκτυο ΠΕΡΙΚΛΗΣ πέρασε υπό την αιγίδα του Προγράμματος MED - URBS της κοινότητας.

Η συνειδητοποίηση της σημαντικότητας του δικτύου ΠΕΡΙΚΛΗΣ έγινε όταν εκδηλώθηκε το ενδιαφέρον των ΜΜΕ για το σύστημα άμεσης Δημοκρατίας του ΕΜΠ. Αυτό το λέω γιατί τα ερευνητικά προγράμματα σπάνια βρίσκουν απήχηση στην πρωτογενή τους μορφή έξω από την ακαδημαϊκή κοινότητα. Συνήθως το κοινό έρχεται σε επαφή μαζί τους έμμεσα, όταν και εφόσον μεταπονηθούν σε καταναλωτικά

προϊόντα. Τότε οι διαφημιστικές εταιρείες αναλαμβάνουν να επικοινωνήσουν την μορφολογία του προϊόντος στο ευρύ κοινό, σ' αυτήν όμως την διαμεσολάβηση συνήθως χάνεται η ουσία της έρευνας, μέσα από την αναπόφευκτη εκλαϊκευση.

Στην περίπτωση της Άμεσης Δημοκρατίας, οι βασικοί ερευνητές κ.κ. Καμπουράκης και Νόττας κατάφεραν εκτός των άλλων να δώσουν μία διαφορετική επικοινωνιακή άποψη στο δίκτυο ΠΕΡΙΚΛΗΣ. Αυτός είναι και ο λόγος που τα ΜΜΕ ασχολήθηκαν με το πρόγραμμα ήδη από την πρώτη του φάση. Από τις συζητήσεις που έγιναν σ' όλη την πορεία του προγράμματος μέχρι σήμερα, μπορώ να σας πω ότι το προϊόν που βλέπετε εδώ δεν είναι προϊόν εξέλιξης αλλά απεξέλιξης. Οι ερευνητές μας δηλαδή σχεδίασαν αρχικά το σύστημα που θα δουλεύει το 2020 και κατόπιν κατέληξαν στο σημερινό προϊόν αφαιρώντας τα στοιχεία που θα προστεθούν στο μέλλον. Ακούγεται λίγο περίεργο αλλά έτσι έγινε. Και για να εξηγηθούμε, θα πρέπει να πω πως οι τεχνικές της ιδεατής πραγματικότητας (virtual reality) της πολύτροπης επικοινωνίας (multimodo communication) και του κυβερνόχωρου (cyberspace) είναι για τους ερευνητές αρκετά οικείες αλλά για το ευρύ κοινό μελλοντικές εξελίξεις.

Έτσι λοιπόν όταν σχεδιάζει κα-

νείς ένα προϊόν με αυτές τις τεχνικές, τότε για να το κάνει εφαρμόσιμο σήμερα θα πρέπει να αφαιρέσει απ' αυτό πράγματα που ο ίδιος και οι συνάδελφοί του γνωρίζουν και δοκιμάζουν αλλά που θα προστεθούν στο σύστημα αργότερα. Δεν πρόκειται για επιστημονική φαντασία αλλά για καθημερινότητα στο χώρο μας. Για παράδειγμα, όλοι υποπεύονται ότι η επόμενη γενιά υπολογιστών είναι ήδη έτοιμη στα εργαστήρια των εταιρειών και η μεθεπόμενη ετοιμάζεται σε κάποια ερευνητικά εργαστήρια.

Τα λέω αυτά γιατί σε λίγο θα ακούσετε τον κ. Καμπουράκη να σας λέει ότι το Πολυτεχνείο δεν έκανε βασική έρευνα για το υλικό και λογισμικό του δικτύου ΠΕΡΙΚΛΗΣ. Θα σας συνιστούσα να μην το πιστέψετε, όχι γιατί δεν λέει την αλήθεια, αλλά γιατί αυτό που απλά εννοεί είναι ότι το σύστημα χρειάστηκε απεξέλιξη για να γίνει προϊόν με τη δυνατότητα να χρησιμοποιηθεί σήμερα. Από την άλλη μεριά, είναι γεγονός ότι έχει γίνει πολύ δουλειά στις επικοινωνιακές και κοινωνικές αρχές που υποστηρίζει το σύστημα Άμεσης Δημοκρατίας του ΕΜΠ. Η ομάδα του εργαστηρίου Επικοινωνίας και Μέσων συνεργάστηκε με ειδικούς από τον τομέα Πολιτικής Επικοινωνίας του Πανεπιστημίου Αθηνών αλλά και επικοινωνιολόγους του Πανεπιστημίου

της Οττάβα του Καναδά γιατί φυσικά το προτεινόμενο σύστημα έχει σαν κύριο στόχο του την βελτίωση των επικοινωνιακών δομών μεταξύ κρατών και πολιτή μέσα σε εφικτά τεχνικοοικονομικά πλαίσια. Στην πραγματικότητα, και όπως θα δούμε παρακάτω, παίρνετε «πολλές ψηφοφορίες στην τιμή μιας», για να το πούμε με τη μορφή διαφημιστικού συνθήματος. Όμως αν το όλο θέμα τελείωνε στη δυνατότητα συχνής κατάθεσης γνώμης, θα ήταν πράγματι πολύ κοινότυπο. Εδώ δεν μιλάμε για κάτι τέτοιο.

Πράγματι, αν απλά δίναμε στον πολίτη (το δημότη στην αρχή, γιατί η πιλοτική εφαρμογή θα αρχίσει από τους δήμους) την δυνατότητα να ψηφίζει συχνά χωρίς όμως να δίνουν στην κεντρική διοίκηση, οποιουδήποτε βαθμού, τα εργαλεία μεταχείρισης του τεράστιου όγκου πληροφορίας που θα παραχθεί από αυτές τις ψηφοφορίες, τότε θα είχαμε κάνει μια τρίπα στο νερό. Το ίδιο θα είχαμε κάνει αν αφήναμε μόνο στην κεντρική εξουσία την ικανότητα να βάζει τα προς ψήφιση θέματα.

Συστήματα ψηφοφορίας κυκλοφορούν ήδη στην αγορά. Τελευταία μάλιστα γίνεται πολύς λόγος στις ΗΠΑ για αλλαγή του απαρχαιωμένου τρόπου ψηφοφορίας που ισχύει εκεί.

Στις προηγούμενες Ευρωεκλογές

σε 900 εκλογικά τμήματα του Βελγίου, οι εκλογές έγιναν με υπολογιστές. Η πρωτοτυπία του δικτύου Άμεσης Δημοκρατίας ΠΕΡΙΚΛΗΣ βρίσκεται στην ουσιαστική κοινωνική του παρέμβαση. Το σύστημα είναι παραγωγικό από την πρώτη μέρα εγκατάστασής του, προσφέροντας ταυτόχρονα τη δυνατότητα εκπαίδευσης των πολιτών αλλά και των πολιτικών σε μία νέα (νέα στα πλαίσια της απεξέλιξης που είπαμε πιο πριν), νέα λοιπόν μορφή επικοινωνίας πολίτη - κράτους.

Η θεσμική εξέλιξη του συστήματος είναι φανερό ότι από ένα σημείο και μετά γίνεται με αμφίδρομες επικοινωνιακές δράσεις. Πρόκειται για μια συνταγή 2.500 ετών που μπορούμε να φτιάξουμε με... φρέσκα υλικά και όχι με «ζωντανά γιαούρτια».

Για όλα αυτά και πολλά άλλα που ακούω από το χώρο του εργαστηρίου επικοινωνίας και Μέσων που είχα την... ατυχία να συγκατατεθώ στην ίδρυσή του θα ακούσετε και σεις από τους επόμενους ομιλητές.

Κλείνοντας, θα ήθελα να δείτε μόνο μερικές διαφάνειες που συγχρίνουν το κόστος λειτουργίας του δικτύου Περικλής σε συνεχή λειτουργία σε ετήσια βάση, με εκείνο των περιστασιακών εκλογών όπως γίνονται μέχρι τώρα.

Κατά την εκδήλωση χαιρετισμό

απήντησε ο Δήμαρχος Αγίων Αναγύρων κ. Ν. Ταμπακίδης, ο οποίος δήλωσε ότι θέλει να εφαρμόσει το πρόγραμμα στον Δήμο Αγ. Αναργύρων τονίζοντας ότι: «η σημερινή ημέρα είναι πολύ σημαντική για την τοπική αυτοδιοίκηση».

Στη συνέχεια ο Δ/ντής του Γραφείου του Υπουργείου Τύπου και Πληροφοριών κ. Νικολόπουλος απήντησε χαιρετισμό εκ μέρους του κ. Ε. Βενιζέλου και εξέφρασε εκ μέρους του την αμέριστη συμπαράσταση στην προσπάθεια που καταβάλλεται ώστε να περάσει η σύγχρονη τεχνολογία στο χώρο της αυτοδιοίκησης.

Ο Καθηγητής του ΕΜΠ κ. Χ. Χαλκιάς Δαναφέρθηκε στην κοινωνική διάσταση του προγράμματος και επεσήμανε την αναγκαιότητα επαναφοράς του ορθού λόγου ώστε να ελαχιστοποιηθούν οι κίνδυνοι που παραμονεύουν.

Ο καθηγητής της Πολιτικής Επικοινωνίας του Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Μεταξάς επεσήμανε την ανάγκη συνεργασίας ανάμεσα στις 2 προτάσεις δημοκρατίας που υπάρχουν, την άμεση και την έμμεση.

Τέλος, οι βασικοί ερευνητές του προγράμματος κ.κ. Γ. Καμπουράκης και Μ. Νότης περιστοιχίζόμενοι στην έδρα από τους κ.κ. Α. Καγιάφα, Β. Λούμο και Μ. Μαυρίδη παρουσίασαν στο ακροατήριο το Σύστημα της Άμεσης Δημοκρατίας.